

Προτεινόμενο διδακτικό υλικό για χρήση στο  
μάθημα της Ιστορίας Β΄ Γ/σίου

Παναγιώτης Γατσωτής, ΣΕΕ ΠΕ02, 1ο ΠΕΚΕΣ  
Αττικής, 14/11/2019, 14ο Γ/σιο Αθήνας

## Η «μικρή εικόνα»



- Ο ιστορικός ως ντετέκτιβ
- Ιστορία-πρόβλημα

—πε πια μέσῳ πῦρ τέκνε, με ἔγω κλαίουσι γὰρ



ἰδὼ τὸσον τέκνον τε, καὶ ἀπ' τὴν νόστον ἰδοῦμαι

Μικρογραφία  
από  
μεταβυζαντινό  
χειρόγραφο  
(Εθνική  
Βιβλιοθήκη,  
Παρίσι).



Σχολικό βιβλίο Ιστορίας  
Β΄ Λυκείου, σ. 139.  
Διδακτική ενότητα «Η  
Ανατολή υπό την  
Οθωμανική κυριαρχία».

- Τι συμβαίνει στην εικόνα;
- Τι νομίζετε ότι έχει προηγηθεί;
- Τι νομίζετε ότι θα ακολουθήσει;
- Τι νομίζετε ότι σκέφτονται και πώς νομίζετε ότι αισθάνονται οι άνθρωποι αυτοί; Τι μπορεί να λένε μεταξύ τους;
- Ποιος και πώς θα μπορούσε να τους βοηθήσει;



- Τι θα μπορούσε να γίνει για να αποφευχθεί αυτό που συμβαίνει;
- Συμβαίνουν σήμερα παρόμοια γεγονότα;

..«πάτρης περθομένης υπό δουρί και αιθομένης πυρί  
λάβρω, πεπτάμεναι περί τέκνα μέγα κλαίουσι γυναίκες»..

Ευτέχνιος Σοφιστής, Παράφρασις  
στα Κυνηγετικά του  
Ψευδοοπιαννού, Βιβλίο 3, στίχοι  
105-106

..«[όπως] όταν η  
πατρίδα λεηλατείται  
βίαια και πυρπολείται,  
ενώ οι γυναίκες κλαίνε  
γοερά αγκαλιάζοντας τα  
παιδιά τους»..





Μικρογραφία από βυζαντινό χειρόγραφο του 11ου αιώνα.  
Μαρκιανή Βιβλιοθήκη, Βενετία





«Οι μετακινήσεις πληθυσμών και οι κοινωνικές αναστατώσεις της [υστεροβυζαντινής] εποχής έκαναν πολλούς ανθρώπους να νοιώθουν ξένοι στην ίδια τους τη χώρα. Έτσι, αρκετοί συγγραφείς τόνιζαν την ηθική αξία της φιλοξενίας και γενναιοδωρίας προς τον ξένο. Ο Γεννάδιος Σχολάριος [1400-1473], σε μια ομιλία του προς τους νέους, τόνιζε με έμφαση την εφαρμογή των ηθικών αξιών και τους παρότρυνε να δέχονται τους ξένους, για να μη γίνουν οι ίδιοι ξένοι για το Θεό κι ακόμη να τρέφουν τους πεινασμένους, γιατί σε τελευταία ανάλυσι μια τύχη μας περιμένει όλους».

Κωνσταντέλος, Δημήτριος (1994) *Πενία, κοινωνία και φιλανθρωπία στον μεταγενέστερο μεσαιωνικό ελληνικό κόσμο*. Θεσ/κη: Βάνιας, 142

«Οι μετακινήσεις πληθυσμών και οι κοινωνικές αναστατώσεις της [υστεροβυζαντινής] εποχής έκαναν πολλούς ανθρώπους να νοιώθουν ξένοι στην ίδια τους τη χώρα. Έτσι, αρκετοί συγγραφείς τόνιζαν την ηθική αξία της φιλοξενίας και γενναιοδωρίας προς τον ξένο. Ο Γεννάδιος Σχολάριος [1400-1473], σε μια ομιλία του προς τους νέους, τόνιζε με έμφαση την εφαρμογή των ηθικών αξιών και τους παρότρυνε να δέχονται τους ξένους, για να μη γίνουν οι ίδιοι ξένοι για το Θεό κι ακόμη να τρέφουν τους πεινασμένους, γιατί σε τελευταία ανάλυση μια τύχη μας περιμένει όλους».



Μεταβυζαντινό χειρόγραφο, Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη

Ζητήματα εποπτείας  
**Η «Μεγάλη Εικόνα»**

# Περίοδοι βυζαντινής ιστορίας, ΠΣ 2019

## 1. Πρωτοβυζαντινή περίοδος (4ος - 6ος αιώνας)

- 324 (ίδρυση) / 330 (εγκαίνια) / 395 (χωρισμός) / 476 (κατάρρευση)

## 2. Μεσοβυζαντινή περίοδος (7ος – 12ος αιώνας / 1204)

- 610-641 (Ηράκλειος αυτοκράτορας), Μωαμεθανισμός, Αραβικές κατακτήσεις

## 3. Υστεροβυζαντινή περίοδος (1204-1453)

Περιοδολόγηση, ορολογία («Βυζάντιο», «βυζαντινός»)

4.54

## Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία στο δεύτερο μισό του 11ου αιώνα

Ανάμεσα στο 1060 και το 1071 Νορμανδοί κάνουν δικές τους και τις τελευταίες βυζαντινές περιοχές στη νότια Ιταλική χερσόνησο. Το **Βασίλειο των Νορμανδών** γίνεται μεγάλος εχθρός για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Από τον 11ο αιώνα κάποιιοι **τουρκικοί λαοί** (Πετσενέγκοι, Ούζοι, Κουμάνοι) άρχισαν να κάνουν επιδρομές στη Βαλκανική χερσόνησο.



**Πηγή:** Εκπ/ση  
 Μουσουλμανοπαίδων (2007)  
*Μεσαιωνική και νεότερη  
 ιστορία: Από την ίδρυση της  
 Κωνσταντινούπολης (330 μ.Χ.)  
 ως τις αρχές του 18ου αιώνα:*  
 Β' Γυμνασίου, σ. 72

## Π 6.20

# Οι εκστρατείες των Νορμανδών βασιλιάδων ενάντια στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία (1081–1185)

Πηγή: Εκπ/ση  
Μουσουλμανοπαίδ  
ων (2007), *Λίγη  
ακόμη Ιστορία,*  
κεφάλαιο 6 (*Η  
εποχή των  
Κομνηνών. Η  
βυζαντινή κοινωνία  
σε καμπή, 11ος –  
αρχές 13ου αιώνα,*  
σ. 23



# Η Οθωμανική εξάπλωση από το 1300 έως το 1683



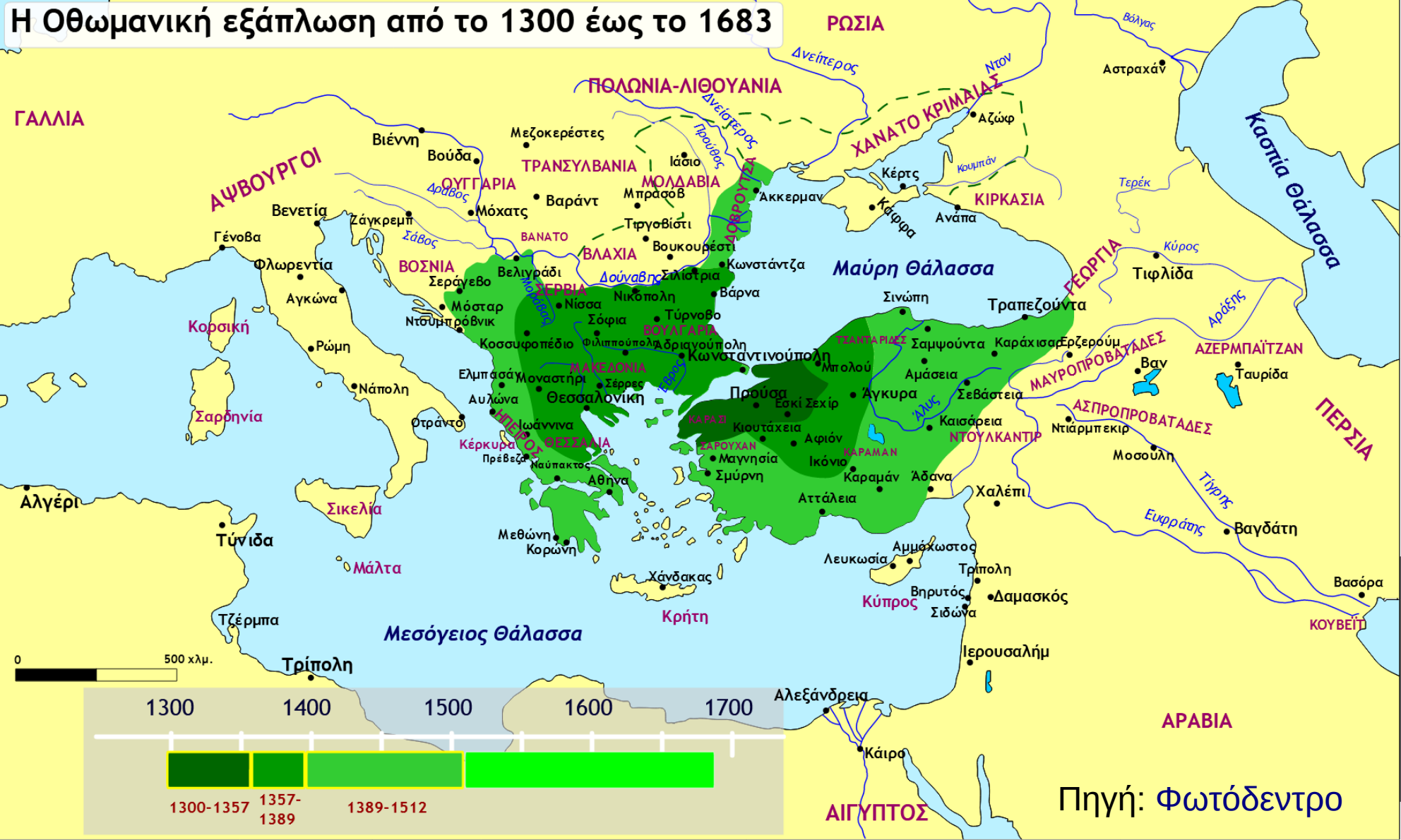
Πηγή: Φωτόδεντρο

# Η Οθωμανική εξάπλωση από το 1300 έως το 1683





# Η Οθωμανική εξάπλωση από το 1300 έως το 1683



Πηγή: Φωτόδεντρο